

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.019.02.2021

**Pan
Michał Tontarski
Prezes Zarządu
Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
w Stoczku**

Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
w Stoczku
ul. Węgrowska 22
07-104 Stoczek

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/102 – Gospodarowanie zasobami wodnymi przez przedsiębiorstwa wodociągowe w gminach wiejskich.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zakład Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Stoczku, ul. Węgrowa 22, 07-104 Stoczek ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Michał Tontarski, Prezes Zarządu Zakładu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Stoczku od 1 lipca 2014 r. ² (akta kontroli str. 2)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. 3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do czasu zakończenia kontroli) oraz dowody sporządzone przed okresem objętym kontrolą, mające związek z kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Wanda Dąbrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/124/2021 z 8 lipca 2021 r. (akta kontroli str.1)

¹ Dalej: Spółka lub ZGK Sp. z o.o. lub ZGK.

² Uchwała nr 8/2014 Rady Nadzorczej ZGK Sp. z o.o. z 30 czerwca 2014 r. W dalszej części wystąpienia pokontrolnego: Prezes lub Prezes Spółki.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

W latach 2019-2021 (I półrocze) ZGK Sp. z o.o. w Stoczku prawidłowo realizował zadania dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków komunalnych mieszkańców Gminy Stoczek. Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości nie miały wpływu na ciągłość świadczonych usług oraz jakość dostarczanej wody.

W badanym okresie Spółka posiadała zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia ludzi w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, które było wymagane art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵ oraz aktualne pozwolenia wodnoprawne, o których mowa w art. 389 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne⁶. Stosownie do postanowień art. 20 ust 1-3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ZGK ustalił taryfę na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Spółka prawidłowo wykonywała ustanowione nakazy i zakazy dla stref ochrony bezpośredniej posiadanych ujęć wody oraz terminowo i gospodarnie realizowała inwestycje zaplanowane w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych. W latach objętych kontrolą Spółka prowadziła regularną wewnętrzną kontrolę jakości wody, do czego była zobowiązana art. 5 ust. 1a ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę oraz postanowieniami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁷. Wszystkie oceny jakości wody, wydane w badanym okresie przez właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego⁸, wskazywały na przydatność wody do spożycia przez ludzi [...]⁹.

Stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości dotyczyły niepoddawania okresowym przeglądom posiadanej sieci wodno-kanalizacyjnej¹⁰ oraz niektórych budynków, wykorzystywanych do zbiorowego zaopatrywania w wodę, do czego Spółka była zobowiązana postanowieniami art. 62 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane¹¹. Jednakże przeprowadzone, na zlecenie NIK, przez organ nadzoru budowlanego kontrole nie wykazały nieprawidłowości w funkcjonowaniu i przydatności do użytkowania tych urządzeń/budynków. W wyniku kontroli NIK stwierdzono również brak aktualnych świadectw legalizacji przyrządów pomiarowych (wodomierzy głównych), wykorzystywanych przez Spółkę do ewidencji pobranej wody podziemnej na ujęciu w Stoczku i Starych Lipkach, które zgodnie z załącznikiem nr 5 do rozporządzenia Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych¹², winny podlegać legalizacji z częstotliwością co 5 lat[...]¹³.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 2028 – dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

⁶ Dz. U. z 2021 poz. 624 ze zm. – dalej: ustawa Prawo wodne.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 2294 ze zm. – dalej: rozporządzenie w sprawie jakości wody.

⁸ Dalej również: PPIS lub PIS.

⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176, ze zm.), dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 459), dalej: ustawa o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

¹⁰ Dalej wod-kan.

¹¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 ze zm. – dalej: ustawa Prawo budowlane.

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 759 – dalej: rozporządzenie w sprawie kontroli przyrządów pomiarowych.

¹³ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań.

Opis stanu faktycznego

1.1. ZGK Sp. z o.o. został utworzony 31 grudnia 2010 r., jako jednoosobowa spółka Gminy Stoczek, z przekształconego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Stoczku¹⁵. Zgodnie z aktem założycielskim¹⁶, przedmiotem działalności Spółki jest m.in. pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zbieranie, przetwarzanie i unieszkodliwianie odpadów innych niż niebezpieczne, roboty związane z budową rurociągów przesyłowych, sieci rozdzielczych i obiektów inżynierii wodnej.

(akta kontroli str. 3-27)

Zgodnie z aktem założycielskim, w okresie objętym kontrolą, Spółka prowadziła m.in. działalność związaną z zaspokajaniem potrzeb wspólnoty samorządowej Gminy Stoczek, w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków.

(akta kontroli str. 5-27)

W strukturze organizacyjnej Spółki funkcjonował Dział Wodno-Kanalizacyjny, któremu przypisano do realizacji zadania dotyczące zaopatrywania w wodę i odprowadzania ścieków. W okresie objętym kontrolą, w ww. Dziale zatrudnionych było trzech pracowników¹⁷ w tym Kierownik Działu, który posiadał wykształcenie wyższe w kierunku ogrodnictwo i był zatrudniony w Spółce od 2011 r.

(akta kontroli str. 28-44)

Do zakresu obowiązków Kierownika Działu należy m.in.: kontrola konserwacji stacji wodociągowych, przepompowni oraz sieci wodociągowej i kanalizacyjnej; czuwanie nad dokonywaniem przeglądów i konserwacji urządzeń na oczyszczalni i przepompowniach. Ponadto Kierownik był odpowiedzialny za przeglądy i prawidłowe funkcjonowanie urządzeń znajdujących się na oczyszczalni i przepompowniach.

(akta kontroli str. 49-50)

W okresie objętym kontrolą Kierownik Działu uczestniczył w dwóch szkoleniach dotyczących realizowanych zadań tj. „Kurs Operatora Stacji Wodociągowych”¹⁸ oraz „Zmiana zasad określania warunków przyłączenia do sieci wod-kan, nowe prawo budowlane, geodezyjne i kartograficzne”¹⁹, obejmujących swoim zakresem aktualizację zasad postępowania w sprawach warunków przyłączenia do sieci oraz warsztaty taryfowe.

(akta kontroli str. 42-48)

W ocenie Kierownika Działu, obecna kadra pracownicza nie jest wystarczająca do pełnej i bieżącej obsługi infrastruktury wodnokanalizacyjnej. Skład osobowy tej komórki powinien składać się z minimum 4 pracowników technicznych (obecnie jest dwóch), co pozwoliłoby na realizację zadań związanych m.in. z nadzorem nad siecią i infrastrukturą, płynną wymianą wodomierzy, szybszym i sprawniejszym usuwaniem awarii wod-kan, uruchomieniem telefonu alarmowego i pogotowia wod-kan, po godzinach pracy ZGK. Wzrost zatrudnienia ograniczony jest względami finansowymi, gdyż generowałby większe koszty, a co za tym idzie, wzrost cen doprowadzenia wody i odbioru ścieków, które już balansują na granicy społecznej

¹⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁵ Uchwała nr XXXVIII/260/2010 Rady Gminy Stoczek z 8 listopada 2010 r.

¹⁶ Akt notarialny repertorium A 8443/2010 zawarty 29 grudnia 2010 r.

¹⁷ Na podstawie umowy o pracę, każdy na pełnym etacie.

¹⁸ Styczeń 2019 r.

¹⁹ Lipiec 2020 r.

akceptacji. Nie ma też gwarancji, że wzrost zatrudnienia w dziale wod-kan spowoduje odpowiednie oszczędności, np. poprzez zmniejszenie strat wody, mniejszą ilość awarii i kosztów ich usuwania, oszczędną eksploatację urządzeń i wyposażenia stacji. Temat ten był analizowany z Prezesem Zarządu.

(akta kontroli str. 420-421)

1.2. Na terenie działania Spółki funkcjonują dwa ujęcia wody. Siecią wodociagową objęto wszystkie (26) miejscowości zlokalizowane w granicach administracyjnych Gminy, co zapewniło ich mieszkańcom możliwość korzystania z sieci. Długość sieci wodociagowej oraz liczba przyłączy w latach 2018-2021 (I półrocze) wzrosła z 233,6 km do 235,2 km i od 1964 przyłączy do 2015. Nieznaczny wzrost wystąpił również w liczbie budynków podłączonych do sieci wodociagowej (z 1955 do 2006) oraz w liczbie umów na dostawę wody (z 2021 do 2072)²⁰. Wiek sieci wodociagowej na terenie gminy Stoczek w 54% wynosił od 20 do 60 lat, a w 46% – do 20 lat. W 97% sieć wodociagowa została wykonana z polichlorku winylu (PCW). Średnie ciśnienie w sieci wodociagowej wynosiło 4,0 bary.

W okresie objętym kontrolą Spółka posiadała 44,7 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z czterech miejscowości. W okresie od 31 grudnia 2018 r. do 30 czerwca 2021 r. wystąpił niewielki wzrost liczby budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej (z 557 do 564) oraz wzrost objętości ścieków odprowadzanych kanalizacją (z 67 577 m³ w 2018 r. do 72 638 m³ w 2020 r.).

(akta kontroli str. 432-435)

Co do objęcia kanalizacją pozostałych miejscowości Gminy Stoczek, Prezes ZGK wyjaśnił, że rozważane jest skanalizowanie dwóch miejscowości (Topór i Drgicz), co spowoduje optymalną pracę oczyszczalni. W pozostałych miejscowościach doprowadzenie kanalizacji wiąże się z wysokimi kosztami wynikającymi z ukształtowania terenu oraz dużym rozproszaniem gospodarstw domowych.

Spółka nie dysponuje środkami finansowymi, które mogłaby przeznaczyć na doprowadzenie kanalizacji do pozostałych miejscowości.

(akta kontroli str. 424)

1.3. Decyzją nr RPO 6232.94.2015 z 29 grudnia 2015 r. Wójt Gminy Stoczek udzielił ZGK Sp. z o.o. zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia ludzi w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w Gminie Stoczek. Zezwolenie zostało wydane na czas nieokreślony.

(akta kontroli str. 60-62)

1.4. W badanym okresie Spółka posiadała wymagane art. 389 ustawy Prawo wodne pozwolenia wodnoprawne na pobór wód podziemnych z ujęć wody w Stoczku i w Starych Lipkach oraz odprowadzanie wód popłucznych i przelewowych z SUW w Stoczku do rowu melioracyjnego, dopływu rzeki Ugoszcz²¹, a także na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni zlokalizowanej w miejscowości Stoczek do rowu melioracyjnego nr 611, a następnie do rzeki Ugoszcz²². Ww. pozwoleń udzielono do 27 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 63-67)

1.5. W badanym okresie Wody Polskie nie wydały Spółce decyzji dotyczących podwyższenia opłat za usługi wodne.

(akta kontroli str. 68-69 i 432-435)

1.6. ZGK przy piśmie nr ZGK.435.01.2019 r. z dnia 12 lutego 2019 r. przekazał Wójtowi Gminy Stoczek projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania

²⁰ W okresie objętym kontrolą zawarto ogółem 51 umów na dostawę wody.

²¹ Decyzja Starosty Węgrowskiego nr ŚRB.6341.39.2012.LK z dnia 27 grudnia 2012 r.

²² Decyzja Starosty Węgrowskiego nr ŚRB.6341.38.2012.AM z dnia 27 grudnia 2012 r.

ścieków na terenie Gminy. Regulamin w ww. sprawie został przyjęty przez Radę Gminy Stoczek 10 kwietnia 2019 r.²³. Uchwalony regulamin, stosownie do art. 19 ust 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, określał prawa i obowiązki Spółki oraz odbiorców usług²⁴ i był zgodny z przedłożonym przez Spółkę projektem.

(akta kontroli str. 70-87)

1.7. Z ewidencji księgowej Spółki oraz wniosków o zatwierdzenie taryfy wynika, że przychody Spółki z tytułu zbiorowego zaopatrzenia w wodę w latach 2018-2021 (I półrocze) wyniosły odpowiednio: 581,4 tys. zł; 600,5 tys. zł; 625,1 tys. zł i 300,6 tys. zł, a poniesione koszty odpowiednio: 512,9 tys. zł; 504,1 tys. zł; 572,4 tys. zł i 281,8 tys. zł. Przychody z tytułu zbiorowego odprowadzania ścieków odpowiednio: 347,9 tys. zł; 361,4 tys. zł; 371,4 tys. zł i 186,2 tys. zł, a poniesione koszty na tę działalność (bez amortyzacji): 317,4 tys. zł; 375,5 tys. zł; 390,5 tys. zł i 202,8 tys. zł. W ww. latach Spółka nie pozyskiwała środków ze źródeł zewnętrznych (europejskich lub krajowych) oraz nie otrzymywała z Gminy dopłat do realizacji kontrolowanej działalności.

(akta kontroli str. 150-173, 194-199 i 432-435)

Spółka opracowała, stosownie do art. 21 ust 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych będących w posiadaniu ZGK. Do 25 marca 2021 r. Spółka realizowała zadania inwestycyjne ujęte w planie na lata 2018-2022, a po tej dacie zadania ujęte w planie na lata 2021-2024.

Prezes Spółki wyjaśnił, że opracowanie nowego planu wynikało z dezaktualizacji planu na lata 2018-2022. Zadanie np. „Modernizacja sieci wodociagowej w miejscowości Błotki gm. Stoczek” okazało się niecelowe po wybudowaniu stacji pomp podnoszącej ciśnienie wody w miejscowości Błotki. Na rok 2020 i 2021 nie były planowane inne inwestycje. W nowym planie przewidziano inne zadania do realizacji.

(akta kontroli str. 422)

„Wieloletni planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych na lata 2018-2022” został uchwalony przez Radę Gminy Stoczek 6 sierpnia 2018 r.²⁵ i przewidywał realizację pięciu zadań (inwestycji):

- w 2018 r. – doprowadzenie kanalizacji do działek zlokalizowanych w Stoczku przy ul. Nowej (drodze gminnej nr 806 i 446) za kwotę 58,0 tys. zł;
- w 2019 r.: – modernizację SUW w Stoczku wraz z renowacją studni głębinowych za kwotę 154,0 tys. zł oraz budowę zbiornika na wodę pitną na terenie SUW w Stoczku za kwotę 150,0 tys. zł;
- w 2022 r. – modernizację sieci wodociagowej w miejscowości Błotki gmina Stoczek za kwotę 200,0 tys. zł.

(akta kontroli str. 88-95)

„Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych na lata 2021-2024, uchwalony przez Radę Gminy 26 marca 2021 r.²⁶, przewidywał realizację pięciu inwestycji:

²³ Uchwała Nr VI/49/2019 z 10 kwietnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Stoczek.

²⁴ W tym: minimalny poziom usług świadczonych przez ZGK w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków; warunki i tryb zawierania umów z odbiorcami usług; sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat ustalone w taryfach; warunki przyłączania do sieci; warunki techniczne określające możliwości dostępu do usług wodociagowo-kanalizacyjnych; sposób dokonywania przez przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne odbioru wykonanego przyłącza; sposób postępowania w przypadku niedotrzymania ciągłości usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody i wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej ścieków; standardy obsługi odbiorców usług, w tym sposoby załatwiania reklamacji oraz wymiany informacji dotyczących w szczególności zakłóceń w dostawie wody i odprowadzaniu ścieków; warunki dostarczania wody na cele przeciwpożarowe.

²⁵ Uchwała Nr XXII/170/2021 z 26 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2021-2024”.

²⁶ Uchwała Nr XXII/170/2021 z 26 marca 2021 r. w sprawie uchwalenia „Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2021-2024”.

- w 2021 r.: rozbudowę sieci wodociągowej w miejscowości Stoczek przy ul. 3 Maja (610 mb) za kwotę 122,0 tys. zł oraz montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Stoczku, SUW Stoczek i SUW Stare Lipki, za kwotę 400,0 tys. zł;
- w 2022 r.: wymianę odcinka sieci wodociągowej (267 mb) w miejscowości Stoczek (wymiana rury z $\phi 110$ na $\phi 160$), za kwotę 53,6 tys. zł;
- w 2023 r.: wymianę odcinka sieci wodociągowej w miejscowości Stoczek (wymiana rury z $\phi 110$ na $\phi 160$ na odcinku 1354 mb), za kwotę 270,8 tys. zł;
- w 2024 r.: budowę odcinka sieci wodociągowej w Stoczku wzdłuż drogi gminnej nr 537, za kwotę 92,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 96-123)

Szacowania kosztów inwestycji ujętych w ww. planach finansowych, przypadających na okres objęty kontrolą, dokonano na podstawie projektów wykonanych przez firmy zewnętrzne²⁷, na podstawie własnej wyceny Spółki²⁸ lub przez brokera dostarczającego prąd²⁹.

(akta kontroli str. 422-423)

Zadania ujęte w planach na lata 2018-2022 i 2021-2024 Spółka zamierzała sfinansować z własnych środków. W okresie objętym kontrolą ZGK nie ubiegał się o dofinansowanie ww. przedsięwzięć ze środków krajowych lub europejskich, ponieważ, jak wyjaśnił Prezes, oferowane programy nie odpowiadały potrzebom Spółki. Ponadto wyjaśnił, że Spółka, w celu ograniczenia kosztów, stara się wykonywać niektóre prace sposobem gospodarczym, bez zlecania ich firmom zewnętrznym. W przypadku uzyskania dofinansowania, Spółka miałaby obowiązek przekazania realizacji zadania firmie zewnętrznej, co łączyłoby się ze znacznie wyższym kosztem, niż w przypadku ich realizacji we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 424)

W ocenie Prezesa Spółki, środki finansowe zabezpieczone w okresie objętym kontrolą na realizację zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi nie były wystarczające. Istnieje potrzeba wymiany kolejnych zasuw na węzłach. Wymiana jest realizowana sukcesywnie, w miarę posiadanych wolnych środków finansowych. Spółka, w pierwszej kolejności, realizuje najpilniejsze potrzeby (np. wymianę uszkodzonych hydrantów) oraz przedsięwzięcia ujęte w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych. Ponadto Prezes wyjaśnił, że w celu zapewnienia przez najbliższe pięć lat odpowiedniej jakości wody w sposób nieprzerwany i pod właściwym ciśnieniem, konieczna jest wymiana rur o średnicy 110 mm na 160 mm na odcinku sieci wodociągowej przy ul. Nowej w Stoczku oraz w miejscowości Stoczek (Grabiny), co zostało ujęte w planie wieloletnim na lata 2022-2023. Szacunkowy koszt inwestycji to ok. 327 tys. zł. Prezes wyjaśnił również, że w najbliższych pięciu latach nie planuje większych inwestycji związanych z kanalizacją, poza podłączeniem do niej miejscowości Topór i Drgicz. Po wykonaniu tych zadań będą rozważane ewentualne inwestycje związane z oczyszczalnią ścieków. Przy obecnym obciążeniu ściekami stacja pracuje prawidłowo.

(akta kontroli str. 422-423)

1.8. W dniu 12 marca 2018 r. Spółka złożyła do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Sokołowie Podlaskim wniosek o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków³⁰. Taryfa, stosownie do postanowień

²⁷ Zadania: Skanalizowanie ul. Nowej w Stoczku; modernizacja SUW w Stoczku wraz z renowacją studni głębinowych; budowa zbiornika na wodę pitną na terenie SUW w Stoczku.

²⁸ Zadanie: modernizacja sieci wodociągowej w miejscowości Błotki.

²⁹ Zadanie: montaż instalacji fotowoltaicznych na oczyszczalni ścieków w Stoczku, SUW Stoczek i SUW Stare Lipki.

³⁰ Wniosek był uzupełniany z inicjatywy Spółki 30 marca 2018 r. oraz w dniu 8 maja 2018 r. w związku z uzupełnieniem elementów wskazanych w decyzji odmawiającej zatwierdzenia taryf przez Państwowe Gospodarstwo Wodne.

art. 20 ust 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, została określona przez Spółkę na okres trzech lat, na podstawie przychodów po dokonaniu ich alokacji na poszczególne taryfowe grupy odbiorców usług.

(akta kontroli str. 124-188)

Organ regulacyjny decyzją nr LU.RET.070.I.60.2018.PW z dnia 7 czerwca 2018 r. zatwierdził taryfę dotyczącą cen i stawek opłat (w cenach netto) na zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Stoczek na okres trzech lat (tj. od 10 lipca 2018 r. do 9 lipca 2021 r.³¹)³². Ceny i stawki taryfowe ww. usług zostały ustalone dla poszczególnych grup odbiorców w wysokościach określonych we wniosku Spółki, tj.:

➤ wysokość cen netto za dostarczaną wodę odbiorcom:

- na cele socjalno-bytowe (gospodarstwa domowe): w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 3,25 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 3,43 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 3,51 zł/m³;
- na cele produkcji i pozostałe przedsiębiorstwa (podmioty gospodarcze, jednostki użyteczności publicznej): w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 3,56 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 3,74 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 3,82 zł/m³;
- pobierającym wodę hurtowo: w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 3,88 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 4,06 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 4,15 zł/m³.

Stawkę abonamentową dla wszystkich grup odbiorców pobierających wodę ustalono w takiej samej wysokości i wynosiła ona: w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 3,50 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 3,55 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 3,61 zł/m³.

➤ wysokość cen netto dla odprowadzających ścieki:

- bytowe (gospodarstwa domowe): w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 6,22 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 6,34 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 6,18 zł/m³;
- komunalne (przedsiębiorstwa, podmioty gospodarcze, jednostki użyteczności publicznej): cena wody (zł/m³) w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 6,96 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 7,05 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 6,84 zł/m³;
- wozem asenizacyjnym (ścieki dowożone): w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 12,54 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 12,64 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 12,43 zł/m³.

Stawka abonamentowa dla wszystkich grup odbiorców odprowadzających ścieki bezpośrednio do kanalizacji została ustalono w takiej samej wysokości i wynosiła: w okresie od 1 do 12 m-cy obowiązywania taryfy 2,37 zł/m³; od 13 do 24 m-cy obowiązywania taryfy 2,40 zł/m³; od 25 do 36 m-ca obowiązywania taryfy 2,44 zł/m³, a dla odbiorców odprowadzających ścieki wozem asenizacyjnym, w analogicznych okresach, w kwocie 1,26 zł/m³, 1,28 zł/m³ i 1,30 zł/m³.

(akta kontroli str. 189-193 i 210)

Ewidencja księgowa przychodów i kosztów z tytułu ww. działalności prowadzona była zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(akta kontroli str. 196-199)

Prezes Spółki wyjaśnił, że przy ustalaniu cen i stawek taryfy brano pod uwagę motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania

³¹ Zgodnie z art. 24f ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę zatwierdzona taryfa oraz tymczasowa taryfa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia, o którym mowa w art. 24e ust. 1. Taryfa została ogłoszona 3 lipca 2018 r. na stronie podmiotowej BIP Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie: <https://wodypolskie.bip.gov.pl/rzgw-w-lublinie-taryfy/decyzja-nr-lu-ret-070-1-60-2018-pw.html>.

³² W dniu 10 czerwca 2021 r. Wody Polskie na wniosek Spółki, decyzją nr LU.RZT.70.155.2021.DR ustaliły taryfę za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Stoczek na okres trzech lat.

odprowadzania ścieków, o czym mowa w § 3 pkt 1 lit. d rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryfy oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków³³. W tym celu w opłacie stałej uwzględniono koszt wymiany wodomierzy na nowoczesne (uniemożliwiające pobór wody bez wskazania przez wodomierz). W efekcie zaobserwowano oszczędniejsze korzystanie z wody przez mieszkańców. Mimo zwiększenia liczby przyłączy w poszczególnych latach oraz dokładniejszego wskazywania przez wodomierze ilości pobranej z sieci wody, lata 2018 i 2020 były porównywalne (w 2018 r. pobrano 220 tys. m³, a w 2020 - 223 tys. m³)³⁴.

(akta kontroli str. 424)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Spółki dotyczące organizacji i przygotowania do zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Spółka posiadała regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, aktualne pozwolenia wodnoprawne i zatwierdzoną taryfę dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Posiadała też wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych.

OBSZAR

2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2022 i 2021-2024, przewidywały do realizacji, w okresie objętym kontrolą, cztery zadania na łączną kwotę 762,0 tys. zł:

- w 2018 r. doprowadzenie kanalizacji do działek zlokalizowanych w Stoczku, przy drodze gminnej nr 806 i 446 za kwotę 58,0 tys. zł;
- w 2019 r. modernizację SUW w Stoczku wraz z renowacją studni głębinowych za kwotę 154,0 tys. zł;
- w 2019 r. budowę zbiornika na wodę pitną na terenie SUW w Stoczku za kwotę 150,0 tys. zł;
- w 2021 r. montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Stoczku, SUW Stoczek i SUW Stare Lipki za kwotę 400,0 tys. zł (inwestycja w trakcie realizacji).

(akta kontroli str. 88-95 i 110-123)

Wg stanu na 30 września 2021 r. Spółka zakończyła realizację dwóch zadań:

- doprowadzenia kanalizacji do działek zlokalizowanych w Stoczku przy ul. Nowej (drodze gminnej nr 806 i 446), które zrealizowano za kwotę 27,2 tys. zł, tj. 46,9% planowanych kosztów. Zadanie zostało sfinansowane ze środków własnych Spółki;
- modernizacji SUW w Stoczku wraz z renowacją studni głębinowych, które zrealizowano za kwotę 26,9 tys. zł, tj. 17,5% planowanych kosztów. Zadanie zostało sfinansowane ze środków własnych Spółki.

(akta kontroli str. 211-212)

Poniesienie mniejszych, niż planowane, kosztów realizacji ww. zadań, jak wyjaśnił Prezes, spowodowane było tym, że doprowadzenie kanalizacji do działek przy ul. Nowej zostało wykonane przez pracowników Spółki. Ponadto po analizie dokumentacji projektowej sporządzonej przez firmę zewnętrzną, podjęto decyzję

³³ Dz. U. z 2018 r. poz. 472.

³⁴ W ocenie Prezesa przy średniej liczbie oddanych przyłączy, średnia ilość pobranej wody powinna zwiększyć się o ok. 5,5 tys. m³.

o realizacji jedynie 2/3 zaplanowanego odcinka sieci (uznano pozostałą część za niecelową). W przypadku modernizacji SUW w Stoczku wraz z renowacją studni głębinowych, po wymianie pomp studni głębinowych o wydajności 25 m³/h na pompy o wydajności 40 m³/h, odstąpiono od planowanej pierwotnie wymiany filtrów z uwagi na fakt, że działające dotychczas filtry oczyszczają wodę w sposób wystarczający.

(akta kontroli str. 422-425)

Spółka odstąpiła od realizacji zadania zaplanowanego na 2019 r., dotyczącego budowy zbiornika na wodę pitną na terenie SUW w Stoczku, ponieważ, jak wyjaśnił Prezes, po wykonaniu modernizacji SUW w Stoczku, obejmującej m.in. wymianę pomp, wyniki badań wody wykazały jej przydatność do spożycia i inwestycja okazała się zbędna. Ilość magazynowanej wody przy większej wydajności pomp okazała się wystarczająca.

(akta kontroli str. 422-425)

2.2. W okresie objętym kontrolą ZGK do prowadzenia działalności związanej z zaopatrywaniem w wodę i odprowadzaniem ścieków wykorzystywał m.in. posiadaną sieć wodociagową i kanalizacyjną, budynki technologiczne i zbiorniki wyrównawcze SUW Stoczek i SUW Stare Lipki oraz budynek techniczny oczyszczalni ścieków wraz z budynkiem higienizacji. Ww. budynki wraz z istniejącymi instalacjami, winny być poddawane okresowym kontrolom, co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat, jak stanowi art. 62 ust 1 i 2 ustawy Prawo budowlane

(akta kontroli str. 213-218)

Z analizy książek obiektu budowlanego oraz protokołów pokontrolnych wynika, że:

- ostatni przegląd pięcioletni³⁵ budynku technologicznego oczyszczalni ścieków oraz budynku higienizacji został przeprowadzony 31 grudnia 2019 r., a ostatnie okresowe badanie instalacji elektrycznej 6 lutego 2020 r. Ww. kontrole nie wykazały uchybień lub nieprawidłowości i zakończyły się oceną pozytywną. Ponadto w latach 2019-2021 (I półrocze) w budynkach tych przeprowadzono jedną roczną kontrolę stanu technicznego budynku (w dniu 31 grudnia 2020 r.) oraz dwa przeglądy przewodów kominowych i wentylacyjnych (w dniach 12 lutego 2020 r. i 1 lutego 2021 r.). W przypadku kontroli przeglądów kominowych nie stwierdzono uchybień, a w przypadku przeglądu technicznego obiektu zalecono wykonanie drobnych obróbek blacharskich³⁶ oraz uzupełnienie drobnych ubytków w tynkach wewnętrznych³⁷;
- budynki technologiczne i zbiorniki wyrównawcze SUW w Stoczku i SUW w Starych Lipkach po raz pierwszy zostały poddane okresowym kontrolom (rocznym lub pięcioletnim) w trakcie trwania kontroli NIK. Pięcioletnie kontrole stanu technicznego budynków zostały przeprowadzone 15 lipca 2021 r., pięcioletni przegląd instalacji elektrycznej – 3 sierpnia 2021 r.; przegląd przewodów kominowych i wentylacyjnych – 29 lipca 2021 r. Wszystkie kontrole i przeglądy zakończyły się wynikiem pozytywnym. Podczas kontroli stanu technicznego budynku SUW w Stoczku stwierdzono miejscowe zarysowania tynków bez wpływu na konstrukcję budynku i zalecono uzupełnienie braków w podsufitce dachu oraz poprawienie miejscowych zapadlisk na miejscu postojowym. Kontrola stanu technicznego budynku SUW w Starych Lipkach wykazała miejscowe zapadliska kostki na utwardzonym miejscu postojowym i braki w podsufitce.

Zalecono wymianę okien drewnianych.

(akta kontroli str. 219-222)

³⁵ Kontrola stanu technicznego i przydatności do dalszego użytkowania, jego estetyki i otoczenia.

³⁶ Tj. zamocowanie zakończenia rynny, poprawienie mocowania narożnika.

³⁷ W obu przypadkach kontrole zakończyły się wynikiem pozytywnym.

W badanym okresie na terenie działania ZGK nie wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 61 pkt 2 ustawy Prawo budowlane³⁸.

(akta kontroli str. 425-426)

Kontrola stanu technicznego SUW w Stoczku i Starych Lipkach oraz trzech odcinków sieci wodociągowej w: Kazimierzowie, Mrozowej Woli-Działki i Stoczku (ul. Nowa), przeprowadzona na zlecenie NIK przez przedstawicieli PINB w Węgrowie, wykazała, że poddane kontroli odcinki sieci nie były poddawane okresowym (pięcioletnim) kontrolom stanu technicznego. W związku z powyższym PINB zalecił wykonanie brakujących przeglądów w terminie do 31 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli str. 224-236)

Pięcioletnie kontrole stanu technicznego ww. odcinków sieci, zostały przeprowadzone 26 sierpnia 2021 r. przez osobę posiadającą uprawnienia w specjalności instalacyjno-inżynierskiej. Przeglądu dokonano w zakresie: oceny właściwego stanu sieci wodociągowej; szczelności; oceny zabezpieczenia przed zamarzaniem; oceny właściwości hydrodynamicznych przewodów wodociągowych; stanu czystości przewodów ze względu na możliwość występowania osadów oraz kontroli stanu technicznego zasuw i hydrantów. Przeglądy nie wykazały uchybień lub nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 237-245)

2.3. W okresie objętym kontrolą Spółka posiadała ustalone z urzędu przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Sokołowie Podlaskim strefy ochrony bezpośredniej dla dwóch studni ujęcia wody w miejscowości Stoczek i dwóch studni ujęcia wody w miejscowości Stare Lipki³⁹. Zgodnie z decyzją ustalającą ww. strefy, Spółka została zobowiązana do ogrodzenia terenu ochrony bezpośredniej i umieszczenia na ogrodzeniu tablic informujących o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Dla terenów ochrony bezpośredniej wprowadzono zakazy użytkowania gruntów do celów innych niż eksploatacja wody oraz nakazy dotyczące: odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody; zagospodarowania terenu zielenią; odprowadzania poza granice terenu ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody oraz ograniczenia, wyłącznie do niezbędnych potrzeb, przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

(akta kontroli str. 246-252)

Oględziny wyznaczonych stref ochrony bezpośredniej wykazały, że Spółka realizuje obowiązki, zakazy i nakazy wynikające z posiadanej decyzji w sprawie ustalenia ww. strefy ochrony.

(akta kontroli str. 412-418)

W okresie objętym kontrolą Spółka nie posiadała ustalonych stref ochrony pośredniej ujęć wody. Spółka do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie przeprowadziła analizy ryzyka, obejmującej ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody⁴⁰.

(akta kontroli str. 426)

2.4. ZGK posiadał zezwolenie⁴¹ na pobór wód podziemnych z ujęć wodnych w Stoczku i Starych Lipkach w maksymalnej dobowej ilości odpowiednio 529 m³/d i 500 m³/d, a średnia okresowa dobowa ilość pobranej wody została ustalona,

³⁸ Tj. takie, w wyniku których nastąpiło uszkodzenie obiektu budowlanego należącego do Spółki lub bezpośrednie zagrożenie takim uszkodzeniem, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia lub środowiska.

³⁹ Decyzja nr LU.ZUZ.2.4100.326.2018.MS z 19 października 2018 r.

⁴⁰ Zgodnie z art. 551 ust. 2 ustawy Prawo wodne, właściciele ujęć dla których nie ustanowiono strefy ochronnej obejmującej teren ochrony pośredniej, przeprowadzają analizę ryzyka w terminie pięciu lat od dnia wejścia w życie ustawy Prawo wodne, tj. do końca 2022 r.

⁴¹ Decyzja Starosty Węgrowskiego nr ŚRB.6341.39.2012.LK z dnia 27 grudnia 2012 r.

odpowiednio w ilości 407,0 m³/d i 385,0 m³/d. Pozwoleniem wodnoprawnym Spółka została zobowiązana do prowadzenia pomiarów ilości i jakości wody, stosownie do postanowień rozporządzenia w sprawie jakości wody; prowadzenia na bieżąco książki eksploatacji i książki poboru wody; utrzymania wszystkich urządzeń w należytym stanie technicznym; prowadzenia okresowych pomiarów wydajności i poziomu zwierciadła wody w studniach.

(akta kontroli str. 63-65)

Analiza informacji o ilości pobranej wody, przekazywana kwartalnie do WIOŚ wskazuje, że ilość pobranej wody z ww. ujęć mieściła się w limicie określonym w pozwoleniu wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 68-69)

Spółka poddawała systematycznym i bieżącym badaniom dozoru technicznego stałe zbiorniki ciśnieniowe eksploatowane na SUW Stoczek i SUW Stare Lipki. Z analizy dokumentacji wynika, że wszystkie urządzenia po każdym badaniu uzyskiwały pozytywny wynik i decyzją właściwej jednostki dozoru technicznego były dopuszczane do dalszej eksploatacji⁴².

(akta kontroli str. 222)

Spółka posiadała pozwolenie wodnoprawne⁴³ zezwalające na wprowadzanie oczyszczonych ścieków komunalnych z oczyszczalni zlokalizowanej w miejscowości Stoczek do rowu melioracyjnego nr 611, a następnie do rzeki Ugoszcz w średniej dobowej ilości 400 m³, przy zachowaniu najwyższych dopuszczalnych wskaźników dla oczyszczonych ścieków: zawiesiny ogólnej <35 mg/l; BZT₅ <25 mgO₂/l i ChZT₅ <125 mgO₂/l. Zezwolenie zostało wydane pod warunkiem, m.in. utrzymania w należytym stanie technicznym urządzeń wodnych, zachowania ilości i wartości wskaźników zanieczyszczeń odprowadzanych ścieków oraz bieżącego nadzoru nad pracą eksploatowanych urządzeń i obiektów ochrony wód, w celu osiągnięcia maksymalnych efektów oczyszczania ścieków.

(akta kontroli str. 66-67)

Z analizy sprawozdań z badań próbek ścieków oraz informacji kwartalnych o ilości ścieków wprowadzanych do wód w okresie 2019-2021 (I półrocze), przekazywanych przez Spółkę do WIOŚ wynika, że w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przekroczenia odprowadzanych ścieków, w odniesieniu do ilości i jakości (parametrów) ścieków określonych ww. decyzją.

(akta kontroli str. 68-69 i 353-355)

2.5. W latach 2018-2021 (I półrocze) straty wody wyniosły ogółem 186 422 m³, w tym w 2018 r. – 56 174 m³, w 2019 r. – 50 307 m³, w 2020 r. – 55 599 m³ i w I półroczu 2021 r. – 24 342 m³, co stanowiło odpowiednio 23,5%, 21,7%, 23,2% i 22,9% wody wyprodukowanej i zakupionej hurtowo. Z uwagi na fakt, że Spółka nie prowadziła analiz i ewidencji strat wody w odniesieniu do przyczyn ich wystąpienia, nie ma możliwości wskazania strat wody pozornych, rzeczywistych lub nieuniknionych.

(akta kontroli str. 253 i 432-435)

Prezes wyjaśnił, że od 2014 r. Spółka sukcesywnie dokonuje wymiany wodomierzy, co jednak nie przyniosło spodziewanych efektów. Należy zatem przyjąć, że powodem strat jest nieszczelność starej instalacji wodociągowej. W związku z powyższym będą podejmowane działania w celu wymiany najstarszych odcinków sieci wodociągowej, co zostało ujęte w wieloletnim planie inwestycyjnym (2 odcinki).

(akta kontroli str. 430)

2.6. W badanym okresie Spółka odnotowała ogółem 136 awarii sieci wodociągowej, w tym: w 2019 r.- 58; w 2020 r.- 63 i w I półroczu 2021 r.-15, a łączny czas trwania

⁴² Zgodnie z art. 14 ust 1 ustawy z dnia 20 grudnia 2000 r. o dozorcze technicznym (Dz. U. z 2021 r. poz. 272), urządzenia techniczne objęte *dozorem technicznym*, z wyjątkiem urządzeń, o których mowa w art. 15 ust. 1, mogą być eksploatowane tylko na podstawie decyzji zezwalającej na ich eksploatację, wydanej przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego.

⁴³ Decyzja Starosty Węgrowskiego nr ŚRB.6341.38.2012.AM z dnia 27 grudnia 2012 r.

awarii liczony w godzinach wynosił odpowiednio: 232, 252 i 60 godzin. Wskaźnik intensywności awarii liczony jako liczba uszkodzeń na 1 km sieci wynosił odpowiednio: 0,24; 0,26 i 0,06. W analogicznym okresie Spółka odnotowała 11,12 i 6 awarii sieci kanalizacyjnej

(akta kontroli str. 255-256 i.432-435)

Spośród ww. awarii, w jednym przypadku wystąpiła przerwa w dostawie wody powyżej jednej doby (ok 48 godzin)⁴⁴. Przyczyną awarii było uszkodzenie wężła rozdzielczego. Awarię usunięto poprzez wymianę wężła⁴⁵. Na czas trwania awarii Spółka nie zapewniła mieszkańcom uszkodzonego odcinka sieci wodociągowej zaopatrzenia w wodę bezpieczną dla zdrowia ponieważ, jak wyjaśnił Prezes, awaria miała miejsce w miejscowości Stoczek (gdzie występuje dosyć zwarta zabudowa) i obejmowała ok 40 posesji. Mieszkańcy we własnym zakresie zaopatrywali się w wodę zdatną do picia (najprawdopodobniej z sąsiednich posesji gdzie nie było awarii). Mieszkańcy dotknięci awarią nie zgłaszali potrzeby dostarczenia im wody zdatnej do picia, w przypadku takiej konieczności Spółka dysponuje mobilnymi zbiornikami na wodę.

(akta kontroli str. 426)

Prezes wyjaśnił, że do tej pory Spółka nie podejmowała działań w celu zmniejszenia awaryjności sieci z uwagi na trudną sytuację finansową. W wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych przewidziano do realizacji w 2022 r. wymianę najstarszej części sieci wodociagowej (odcinek sieci ul. Nowej w Stoczku i w miejscowości Stoczek (Grabiny), które niewątpliwie zmniejszą awaryjność sieci.

(akta kontroli str. 426)

2.7. W okresie objętym kontrolą uzdatnianie wody w SUW Stoczek i SUW Stare Lipki prowadzone było poprzez napowietrzanie i filtrację na filtrach pośpiesznych, bez użycia środków chemicznych. Proces technologiczny uzdatniania wody obejmował napowietrzanie wody powietrzem sprężonym, uzyskiwanym ze sprężarek, następnie zmieszanie wody z powietrzem w aeratorze oraz filtrację w układzie dwustopniowym na złożach kwarcowych w filtrach pośpiesznych, ciśnieniowych. Do dezynfekcji wody i urządzeń służących jej uzdatnianiu i dostarczaniu wykorzystywano podchloryn sodu, dozowany automatycznie poprzez stacje dozowania z zachowaniem odpowiedniego stężenia. Prezes Spółki oświadczył, że w okresie pełnienia przez niego funkcji Prezesa (tj. od 1 lipca 2014 r.), proces technologiczny uzdatniania wody SUW Stoczek i SUW Stare Lipki nie ulegał modyfikacjom i zmianom.

(akta kontroli str. 260)

Stosowany przez Spółkę podchloryn sodu posiadał atest higieniczny BK/W/0131/01/2019.

(akta kontroli str. 261)

2.8. W okresie objętym kontrolą Spółka nie występowała do właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o ocenę higieniczną materiałów i wyrobów wykorzystywanych do uzdatniania wody, z uwagi na brak zmian w procesie technologicznym.

(akta kontroli str. 260)

2.9. W latach 2019-2021 (I półrocze) na terenie działania Spółki nie wystąpiły przypadki niespełniania wymagań jakościowych wody, o których mowa w § 26 ust. 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody.

Z informacji uzyskanej od Wójta Gminy Stoczek wynika, że w związku z brakiem ww. okoliczności nie przekazywano konsumentom (odbiorcom) informacji o złej jakości wody.

⁴⁴ Awaria wystąpiła 10 sierpnia 2019 r. na odcinku Stoczek-Drgicz. Awarię usunięto 12 sierpnia 2019 r.

⁴⁵ Po usunięciu awarii dokonano płukania sieci i wykonano badanie próbek jakości wody w ramach kontroli wewnętrznej.

(akta kontroli str. 262-263 i 426)

2.10. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki dostarczania przez Spółkę wody o nieodpowiedniej jakości lub w niewystarczającej ilości. Prezes Spółki wyjaśnił, że w latach 2018-2019 w okresie wakacyjnym (w soboty) występowały spadki ciśnienia wody. W 2020 r. problem nie występował z uwagi na deszczową pogodę i mniejszy pobór wody na podlewanie ogrodów. Problem został wyeliminowany w 2021 r. po wybudowaniu stacji podnoszenia ciśnień.

(akta kontroli str. 427)

W umowach na sprzedaż wody zawartych pomiędzy Spółką a odbiorcami nie zawarto zapisów dotyczących obniżki cen wody w przypadku jej nieodpowiedniej jakości, wystarczającej ilości lub pod odpowiednim ciśnieniem. W okresie objętym kontrolą Spółka nie stosowała obniżek cen dostarczanej wody.

(akta kontroli str. 281-286)

2.11. [...] ⁴⁶.

(akta kontroli str. 287-310)

2.12. W sprawie trudności w realizacji zadań dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, Prezes Spółki wskazał, że największym problemem Spółki są niewystarczające środki na zabezpieczenie wszystkich potrzeb i brak akceptacji społecznej na podnoszenie cen wody, co mogłoby zwiększyć nakłady na realizację zadań. Na poziomie centralnym należałoby ustalić minimalną cenę wody na poziomie min. 4 zł/m³. Cena ta powinna uwzględniać wyższe nakłady na doprowadzenie wody na terenach gmin wiejskich w porównaniu do miejskich. Z dostępnych analiz wynika, że na terenie wiejskim trzeba doprowadzić ok 30 mb wodociągu dla jednego mieszkańca, a na terenach miejskich jest to poniżej 8 mb. W ocenie Prezesa powinien być wprowadzony nakaz podlewania ogrodów wodą deszczową. W obowiązującym stanie prawnym nie wskazano instytucji, która egzekwowałaby zakazy i nakazy korzystania z wody.

(akta kontroli str. 427)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Spółka nie poddawała okresowym kontrolom pięcioletnim stanu technicznego sieci wodociagowych i sieci kanalizacyjnych oraz zbiorników wyrównawczych SUW w Stoczku i Starych Lipkach⁴⁷. Spółka nie poddawała również rocznym kontrolom stanu technicznego niżej wymienionych budynków/obiektów wykorzystywanych przez Spółkę do zbiorowego zaopatrzenia w wodę:
 - budynku technicznego oczyszczalni ścieków oraz przewodów kominowych i wentylacyjnych przeglądowi w 2019 r.;
 - budynków technologicznych SUW w Stoczku i Starych Lipkach, w latach 2019-2021 (I półrocze) oraz przewodów kominowych i wentylacyjnych przeglądowi w latach 2019-2020⁴⁸;
 - zbiorników wyrównawczych SUW w Stoczku i Starych Lipkach.

(akta kontroli str. 219-221)

Art. 62 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy Prawo budowlane nakłada na właściciela lub zarządcę obiektów budowlanych obowiązek przeprowadzania okresowych (co najmniej raz w roku i co najmniej raz na 5 lat) kontroli stanu technicznego obejmujących m.in. ich stan przydatności do użytkowania, sprawność działania instalacji elektrycznej oraz drożność przewodów kominowych i wentylacyjnych.

Prezes Spółki wyjaśnił, że brak kontroli obiektów w powyższym zakresie spowodowany był niedopatrzeniem. Spółka kontynuowała prowadzenie

⁴⁶ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁴⁷ Pierwsza kontrola pięcioletnia ww. zbiorników została przeprowadzona 15 lipca 2021 r.

⁴⁸ W ww. budynkach pierwszy pięcioletni przegląd stanu technicznego został wykonany 15 lipca 2021 r., a pierwszy przegląd elektryczny 3 sierpnia 2021 r.

dokumentacji przekazanej przez Urząd Gminy przy tworzeniu Spółki i prowadziła kontrole obiektów, które posiadały książki budowlane przekazane przez ww. Urząd. Z uwagi na liczne rodzaje działalności Spółki⁴⁹, uwadze umknął fakt braku prowadzenia książek obiektów budowlanych oraz związanych z tym badań ich stanu. Niezwłocznie po ujawnieniu tego faktu uzupełniono wymaganą dokumentację i przeprowadzono przeglądy techniczne.

(akta kontroli str. 425-426)

2. Przyrządy pomiarowe (wodomierze główne) służące do ewidencji poboru wód podziemnych z ujęcia w Stoczku i Starych Lipkach nie posiadały aktualnych świadectw legalizacyjnych. Zgodnie z dowodem legalizacji wodomierz zainstalowany i użytkowany na ujęciu w Stoczku posiadał świadectwo legalizacji z 2004 r., a na ujęciu w Starych Lipkach – z 2010 r.

(akta kontroli str. 311-313)

Zgodnie z załącznikiem nr 5 rozporządzenia w sprawie kontroli przyrządów pomiarowych, ważność legalizacji wodomierzy wynosi 5 lat.

Prezes wyjaśnił m.in., że urządzenia zostaną wymienione do końca 2021 r. Ze względu na trudną sytuację finansową Spółki od 2014 r. podejmowano działania w celu poprawy kondycji finansowej Spółki oraz najpilniejsze inwestycje wpływające na bieżącą działalność Spółki.

(akta kontroli str. 430)

3. [...] ⁵⁰.

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą, ZGK terminowo i gospodarnie realizował inwestycje zaplanowane w wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych. Spółka prawidłowo wykonywała ustanowione nakazy i zakazy dla stref ochrony bezpośredniej posiadanych ujęć wody, a ilość pobranej wody podziemnej oraz ilość i jakość ścieków wprowadzonych do wód powierzchniowych mieściły się w limitach określonych w pozwoleniach wodnoprawnych [...] ⁵¹. Kontrola wykazała, że w badanym okresie Spółka nie poddawała okresowym przeglądom sieci wod-kan oraz niektórych budynków wykorzystywanych do zbiorowego zaopatrywania w wodę. Wykorzystywane przez Spółkę przyrządy pomiarowe (wodomierze główne) do ewidencji pobranej wody podziemnej na ujęciu w Stoczku i Starych Lipkach nie posiadały aktualnych świadectw legalizacji [...] ⁵².

OBSZAR

3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą Spółka nie posiadała wewnętrznych procedur dotyczących kontroli jakości wody, a kontrole w powyższym zakresie (zwykle cztery w ciągu roku) prowadzone były na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Ponadto w badanym okresie Spółka prowadziła ciągły pomiar ciśnienia wody w sieci dostarczającej wodę z SUW Stoczek i SUW Stare Lipki. Pomiary nie wykazały za wysokiego lub za niskiego ciśnienia wody.

(akta kontroli str. 257-258)

Spółka nie posiadała automatycznego pomiaru natężenia przepływu wody w sieci i szczelności przewodów (kontrola wycieków). Prezes wyjaśnił, że brak takiego monitoringu wynika z wysokich kosztów założenia instalacji pomiarowej i brakiem

⁴⁹ Remonty, utrzymanie zieleni, usługi, zbiórka odpadów, rekultywacja składowiska odpadów, letnie i zimowe utrzymanie dróg itd..

⁵⁰ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁵¹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

⁵² Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

środków na ten cel. W badanym okresie pracownicy Spółki na bieżąco prowadzili wizualny monitoring szczelności zaworów oraz pomiar ciśnienia na hydrantach.

(akta kontroli str. 257-258 i 430)

3.2. W okresie objętym kontrolą Spółka uzgodniła z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym stałe punkty czerpalne oraz harmonogram pobierania próbek wody do badań, w zakresie określonym w § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody. W 2019 r. monitoring parametrów z grupy A przewidziano w miesiącach marzec i wrzesień⁵³, a monitoring parametrów z grupy B w lipcu⁵⁴, natomiast w 2020 i 2021 r. monitoring parametrów z grupy A przewidziano na miesiące maj i listopad, a z grupy B na lipiec⁵⁵.

(akta kontroli str. 314-317)

Wstępny monitoring substancji promieniotwórczych obejmujący stężenie trytu oraz izotopów promieniotwórczych (radu, radonu i wodoru) został wykonany na SUW Stoczek i Stare Lipki 14 lipca 2017 r. Wyniki badań nie wykazały przekroczeń norm, określonych w części C załącznika nr 4 do rozporządzenia w sprawie jakości wody, w związku z czym Spółka jest zobowiązana do wykonania kolejnego pomiaru tych substancji po upływie 5 lat od ww. badania.

(akta kontroli str. 318-327)

3.3. W okresie objętym kontrolą ocenę jakości wody dostarczanej odbiorcom przez ZGK dokonywała Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Węgrowie oraz Laboratorium SGS Polska Pracownia Środowiskowa, posiadające certyfikat systemu jakości prowadzonych badań wody zatwierdzony przez Polskie Centrum Akredytacji.

(akta kontroli str. 328-352)

3.4. Badanie próbek wody prowadzone było z punktów czerpalnych z częstotliwością ustaloną z właściwym PPIS. Wyniki badań przekazywane były przez właściwego PPIS lub Laboratorium SGS Polska w terminie od 2 do 7 dni od pobrania próbki wody. Spośród 48 próbek wody pobranych z SUW Stoczek i SUW Stare Lipki w latach 2019-2021 (I półrocze), w sześciu próbkach stwierdzono przekroczenia wartości parametrów określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody, polegające na niewielkim przekroczeniu ogólnej liczby mikroorganizmów (2 próbki), występowaniu pojedynczych bakterii grupy coli – mieszczących się w zakresie niepewności rozszerzonej (3 próbki) oraz podwyższonym poziomie manganu (1 próbka). Zastosowane przez Spółkę działania naprawcze, polegające na sprawdzeniu automatyki SUW, płukaniu filtrów i chlorowaniu sieci, doprowadziły do uzyskania jakości wody posiadającej parametry zgodnie z rozporządzeniem w sprawie jakości wody, co potwierdziły powtórnie przeprowadzone badania.

(akta kontroli str. 353-355)

3.5. W okresie objętym kontrolą właściwy PPIS, na podstawie wyników badań próbek wody, wydał pięć ocen jakości wody stwierdzających jej przydatność do spożycia przez ludzi z wodociągów publicznych zarządzanych przez ZGK Sp. z o.o. w Stoczku. W okresie objętym kontrolą Spółka nie otrzymała oceny stwierdzającej przydatność wody do spożycia na warunkach udzielonego odstępstwa, warunkową przydatność wody do spożycia lub brak przydatności wody do spożycia.

(akta kontroli str. 259 i 356-360)

3.6. W okresie objętym kontrolą Spółka nie występowała z wnioskami o zgodę na odstępstwo od wymagań jakim powinna odpowiadać woda.

(akta kontroli str. 428)

⁵³ Po cztery punkty w wodociągu Stoczek i z wodociągu Stare Lipki.

⁵⁴ Dwa punkty: SUW Stoczek i Stare Lipki.

⁵⁵ Punkty poboru próbek parametrów z grupy A i B analogiczne jak w 2019 r.

3.7. Odnośnie do ewentualnych okoliczności, które mogły spowodować zmianę jakości wody, Prezes wyjaśnił, że każda ingerencja w sieć może powodować potencjalne pogorszenie jakości wody. By ograniczyć wystąpienie takiej sytuacji w wodociągach Spółki, prowadzone było chlorowanie wody wynikające z procesu technologicznego określonego dla SUW, a każdy nowy odcinek sieci poddawany był procesowi płukania i chlorowania, do momentu uzyskania właściwych parametrów jakościowych wody.

(akta kontroli str. 428)

3.8. W okresie objętym kontrolą do Spółki wpłynęła jedna pisemna skarga dotycząca zakresu objętego kontrolą. Dotyczyła ona zalewania posesji ściekami socjalno-bytowymi z sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie Spółki. Skarżąca wezwała ZGK do uregulowania należności poniesionej przez nią w związku z usuwaniem skutków zalania posesji ww. ściekami. Z korespondencji pomiędzy Spółką, a skarżącą wynika, że do ww. zalań dochodziło od 2007 r. W celu wyeliminowania problemu Spółka, 22 stycznia 2020 r., na istniejącym wylocie przewodu kanalizacyjnego (zlokalizowanym na nieruchomości skarżącej), dokonała montażu zaworu zwrotnego (klapowego). W dniu 6 maja 2021 r. do ZGK wpłynęło pismo o kolejnym zalaniu posesji ściekami z kanalizacji i żądaniu odszkodowania 500 zł za każdy wylew ścieków lub innej propozycji rozwiązania istniejącego problemu. Pismem z dnia 7 czerwca 2021 r. Spółka poinformowała skarżącą o możliwości ubiegania się o odszkodowanie z polisy ubezpieczeniowej odpowiedzialności cywilnej ZGK.

(akta kontroli str. 361-371)

Co do możliwości rozwiązania tego problemu Prezes Spółki wyjaśnił, że bezpośrednią przyczyną problemów zgłaszanych przez skarżącą jest położenie jej posesji poniżej górnego poziomu studni pompowni. W celu wyeliminowania problemu, w 2019 r. Spółka założyła zawór zwrotny uniemożliwiający przedostawanie się ścieków z sieci kanalizacyjnej na posesję skarżącej. Skarga z 2021 r. dotyczyła zalania posesji ściekami wyprodukowanymi przez skarżącą, a nie ściekami pochodzącymi z publicznej sieci kanalizacyjnej, zarządzanej przez Spółkę. W celu poprawy drożności i przepływu ścieków Spółka dokonała kompleksowej regeneracji pomp tłoczących ścieki i od tej pory nie odnotowano żadnej awarii na tym obiekcie.

(akta kontroli str. 430)

3.9. W trakcie kontroli nie przedłożono protokołów z kontroli przeprowadzonych na podstawie art. 7 pkt 2 i art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(akta kontroli str. 432-435)

Prezes wyjaśnił, że kontrole w powyższym zakresie prowadzone były na bieżąco przez inkasenta odczytującego stan wodomierzy jak i konserwatorów sieci wod-kan, w trakcie prowadzenia rutynowych prac konserwacyjnych i zgłoszonych awarii. Kontrolę jakości ścieków Spółka prowadziła analizując wyniki badań ścieków oczyszczonych, wykonywanych cyklicznie przez niezależne laboratorium.

Wyników kontroli nie dokumentowano w formie pisemnej z uwagi na zbyt duże obciążenie pracą osób prowadzących odczyty. Wprowadzanie dodatkowych czynności przy odczytach spowodowałoby konieczność zatrudnienia dodatkowych pracowników, co w konsekwencji generowałoby dodatkowe koszty dla Spółki. Do tej pory w praktyce przyjęto zasadę, że dokumentowane są jedynie nieprawidłowości np. w działaniu wodomierza lub inne.

(akta kontroli str. 431)

3.10. W okresie objętym kontrolą pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej PSSE w Węgrowie przeprowadzili ogółem cztery kontrole⁵⁶ dotyczące stanu technicznego i sanitarno-higienicznego ujęć wody i urządzeń służących do poboru wody. Wszystkie kontrole wykazały że stan urządzeń był dobry.

(akta kontroli str.372-389 i 432-435)

3.11. W latach 2019-2021 (I półrocze) Rada Nadzorcza Spółki zajmowała się sprawami związanymi ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. Na posiedzeniach poruszano sprawy dotyczące: wyznaczenia strefy ochrony bezpośredniej; stanu realizacji budowy stacji podnoszenia ciśnień w Błotkach (pompownia); strat wody, produkcji wody i odbioru ścieków wozem asenizacyjnym; stanu studni głębinowych; opłat za przeciski wodnokanalizacyjne pod drogami powiatowymi, awarii na oczyszczalni ścieków; zasadności realizacji inwestycji założenia fotowoltaiki na SUW Stoczek, Suw Stare Lipki, oczyszczalni ścieków i powiązania tego z wieloletnim planem inwestycyjnym.

(akta kontroli str. 390-411)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowany przez Spółkę nadzór nad jakością wody dostarczanej odbiorcom. Monitoring i kontrola wewnętrzna jakości wody prowadzone były m.in. poprzez wykonywanie badań laboratoryjnych próbek wody z częstotliwością i w zakresie ustalonym z właściwym PPIS. Oceny jakości wody wydane w latach 2019-2021 (I półrocze) wskazywały na bezwarunkową przydatność wody do spożycia przez ludzi.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Poddawanie okresowym przeglądom i kontrolom stanu technicznego posiadanej sieci wodno-kanalizacyjnej oraz obiektów służących zaopatrzeniu w wodę z częstotliwością i w zakresie wynikającym z obowiązujących przepisów.
2. Wykorzystywanie przyrządów pomiarowych posiadających aktualne świadectwa legalizacji.
3. [...] ⁵⁷.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

⁵⁶ Po dwie w 2019 i 2020 r.

⁵⁷ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej i art. 10 ustawy o statystyce publicznej, NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 30 września 2021 r.

Kontroler
Wanda Dąbrowska
główny specjalista k.p.
/-/

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby
Kontroli w Warszawie

z up. Wiesława Bronisz p.o.
Wicedyrektora

/-/

.....
podpis